

2023. október 13. péntek – 5784. tisri 28.

www.frankel.hu

péntek kabalat sabbat 18:30 | gy. gy. 17.42 | szombat 10:00 | havdala: 18:44

75/3

Berésit

(I. Mózes 01. 01. – 06.08.)

בְּרֵאשִׁית

Leírja a világteremtés történetét, az ősi zsidó felfogás szerint. A szakaszban megismerhetjük az első emberpár, Ádám és Éva bűnbeesésének történetét, kiűzetését az Éden kertjéből és az emberi civilizáció első lépéseit a mezőgazdaság, állattenyésztés, a szerszámkészítés és zene terén. A szakasz Noé születésével zárul.

A 3000 éves mózesi Tóra sokak szemében egyike az ősi könyveknek, melynek legfeljebb irodalmi vagy archaikus jellegű forrásmunka jelentősége van, de nem több annál. Természetesen a hívő ember szemében aktualitása töretlen, és Izrael esetében törvényerejű bázisa mindennapi életünknek. A tudományos kritika szemében a Teremtés Könyve (Börésisz, Börésit – בְּרֵאשִׁית) ókori mitológiák kifejezése. Csak annyiban adhat a hívő ember is hitelt ennek az iránynak, amennyiben a talmudi mondásra gondol: “דיברה תורה כלשון בני אדם” – A Tórát az emberek nyelvén írták. De milyen emberek nyelvén? Azokén, akik AKKOR ÉLTEK. Így hibát követ el az, aki a XXI. század tudományát akarja kiolvasni az események leírásából. A Tóra nem tudományos könyv, nem geológiát, fizikát vagy akár történelmet kíván tanítani. A Tóra erkölcsi törvényeket, örök érvényű ideológiát kíván az ember elé tárni, amelyek nem avulnak el soha, s amelyek jellege isteni és időtálló. Ez az ideológia kifejezésre jut mindjárt a Tóra, illetve a hetiszakasz első fejezetében. A görög kozmológiában az anyag öröklétű és a teremtés csak abból állt, hogy Zeusz “rendet” teremtett az alakatlan anyagban. Ezzel szemben a Tóra szerint a szellemiség (ruách) az anyag előtt volt és a teremtés Isten szavaival történt – “jés meájin” – létet a semmiből alapon. “Isten szelleme lebegett...” és mondá Isten, legyen világosság”. Itt az Írás az anyag fölé helyezi a szellemet, és ez a világnézet nemcsak a Tórában, hanem az egész Bibliában megnyilatkozik. Ez a fejezet kifejezi a bibliai világnézet pozitív hozzáállását a világmindenséghez: “Látta Isten, hogy minden; amit alkotott, NAGYON JÓ”. Vagyis a világ jó, harmonikus és tökéletes. Mivel a teremtés csúcspontja az ember volt, ellentétesnek látszik e mondat Isten későbbi kijelentésével: “Isten megbánta, hogy teremtette az embert”. A Talmud szerint az ember “társa” Istennek a teremtésben. Ezek szerint a “társ” elrontotta (és talán elrontja?) a “tökéletes” alkotást... A Biblia számos fejezete foglalkozik a teremtés történetével. A hetiszakasz első fejezetében, valamint az utána következőkben a természet uraivá rendeltetett. “Uralkodjanak a tenger halain, az ég madarain, az állatokon, a csúszómászókon – az egész földön”. Majd Isten az ember elé vezette az egész állatvilágot, hogy az “nevet adjon nekik”. Erre hivatkozik a zsoltárártó, amikor így szól: “Mi az ember, hogy megemlítsd őt? De majdnem istenné tetted -, kezéd munkája felett uralkodónak. Mindent lába elé helyeztél, a nyáját, a mező állatait, az ég madarait és a tenger halait”. Ugyancsak a teremtés pozitív voltát, a benne rejlő harmóniát fejezi ki másik zsoltárártó: “Isten dicsősége örök, az Örökkévaló örvendezik az ő alkotásán”. A teremtett világ örömet okoz a Teremtőnek és az ember Vele együtt örvend. “Én örvendek az Örökkévalóban”. A XXI. század embere valóban úgy érezheti, hogy ő “társ” a teremtésben. De ez az érzés csalóka, mert az ember nem teremt; csak, felfedez. A természeti törvények már akkor megvoltak, mikor még nem tudott róluEzt a gondolatot Jób könyve fejezi ki legjobban. “Hol van a bölcsesség és merre lakozik az értelem?”. A víz, a hideg, a meleg, az eső, a villám stb. törvényeit nem ember alkotta, azokat meg sem változtathatja. A tudomány hihetetlen eredményei sem adják meg az embernek a lehetőséget a természet törvényeinek megváltoztatásában. Ezért tapasztaljuk, hogy a világ nagy tudósainál a tudás szerénységgel párosul. Mert ők tudják legjobban, hogy a Végtelen el nem érhető. Ezért írja Jób könyve: “Megmondtam az embernek, hogy igazi bölcsesség az istenfélelem”. Itt az “isten félelmet” intellektuális szerénységként foghatjuk fel. Tudni azt, hogy tudásunk véges.

Ha figyelmesen olvassuk a Tóra legelső hetiszakaszát, észrevehetjük, hogy Ádám csak azután nevezi el feleségét Chávának, miután felesége meggyőzte őt, hogy egyen a tiltott gyümölcsből. Vajon miért nem adott neki nevet korábban? Hagyományunk úgy tanítja, hogy az emberiség eredendően örökké élt volna, Chává hibás döntése az Éden kertjében azonban azt eredményezte, hogy a halál megjelent a világban. A Midrás szerint ezért Isten három különleges parancsolatot adott Chávának, hogy azok által kijavítsa a halállal okozott tökéletlenséget a Földön. Az egyik módja a halál kijavításának, a chálá micváján keresztül történt: Chávának kenyérsütéskor el kellett választania és meg kellett semmisítenie egy kis darab tésztát. Ádámot „a Világ chálájának (kenyerének)” hívják, mivel Isten egy maroknyi földből teremtette, melyet elválasztott a többi földtől. Mivel Chává tette hibát eredményezett a Világ chálájában, a chálá micváján keresztül tehető jóvá. A halált úgy is tekinthetjük, mint a vér eltávozását a testből. Ezért úgy ítéltetett, hogy egy kevés vér Chává testéből is eltávozzon minden hónapban, és egyúttal Isten megparancsolta Chávának a niddá törvényeit, mely ebben az időszakban megtiltja a szexuális intimitást a házaspár között. Végül a halált lehet úgy is tekinteni, mint a fény, vagyis a lélek kioltását. Erre bizonyítékot is találhatunk a Példabeszédek

könyvében: „Az Örökkévaló mécsese az ember lelke”. A halál ezen aspektusának kijavítása érdekében Chávanak meg lett parancsolva, hogy minden héten fényt hozzon a világba a sábati gyertyák meggyújtásával. Egy mélyebb szinten e három megsérült aspektus – chálá, vér és fény – a valóság három dimenziójának felel meg: tér, idő és szelf (én). A fény kioltása a lélek kioltását jelenti, mely az énünkkel való megsérült kapcsolatunkra utal. A vér eltávolítása a testből, a Hetiszakaszzal való sérült kapcsolatunkat szimbolizálja, ugyanis az egyetlen tér, amit ebben a világban valóban birtokolni tudunk, az az a föld, amibe eltemetnek minket. A potenciális örök Paradicsom így átmeneti sírrá változott ebben a világban. Végül az Ádám és a chálá közötti kapcsolat megmutatja az egyetlen különbséget a kovászos és kovásztalan kenyér között: ez az eltelt idő. A máccával ellentétben, a kenyérnek van ideje megkelni. Chává tévedése által megsérült a kapcsolatunk a térrel, az idővel és az énünkkel. Bész Jiszroél kommentárja szerint, mindez megmagyarázza, Ádám miért csak azután nevezte el Chávát, miután megtörtént a tiltott gyümölcs elfogyasztása. Chává neve a következő héber betűkből áll: chet, váv és hé. Ezek a betűk egy mozaikszót alkotnak: Chálá (tészta), Veszet (házassági tisztaság) és Hádlákát nérot. Chává csak azután kapta meg a nevét, miután lehetőséget kapott, hogy mindhárom dimenzióban kijavíthassa hibáját, az Istentől kapott három egyedi parancsolata által. Látnunk kell, hogy Chávát közvetlenül Isten teremtette. Ennek eredményeképpen ő nagyon magas szellemi szinten volt. A világon nem volt még egy olyan igaz és kiváló nő, mint Chává, egészen addig, amíg meg nem született Szará ösanyánk. A Midrás szerint három csodás jel volt Szará sátrában egész élete során: egy különleges felhő lebegett állandóan a sátor fölött, az általa gyújtott sábati gyertyák égve maradtak egész héten, és az őáltala készített chálá friss és meleg maradt egész héten. Ezt a három csodás eseményt a fenti három dimenzióval lehet összekapcsolni. A felhő Szará sátra felett képviseli a tér dimenzióját. A sábati gyertyák, amelyek égve maradtak, az én (lélek) dimenzióját reprezentálja. Végül a chálá, ami friss és meleg maradt egész héten át, az idő dimenzióját szimbolizálja. Mindebből láthatjuk, hogy Szará képes volt megszentelni és kijavítani az emberiség kapcsolatát a térrel, az idővel és az énnel, és ezáltal gyógyulást és javulást hozott a Világba. A csodák, melyek Szará otthonában történtek, megmutatják, hogy a nőknek lehetőségük van tökéletesíteni a világot e három misztikus dimenzióban.

„**Tíz mondással** teremtett a világ. De miért van ez így, hiszen egy mondással is meg lehetett volna teremteni? Megbüntetni a gonoszokat, akik elveszejtik a világot, amely tíz mondással lett teremtve és megjutalmazni az igazakat, akik megtartják a világot, amely tíz mondással lett megteremtve.” Az Örökkévaló az első napon elválasztotta a világosságot a sötétségtől. A második napon megteremtette az eget és a földet. A harmadik napon (láthatóan valamivel mozgalmassabb, mint az eddigiek) elválasztotta a szárazföldet és a tengert, valamint megteremtette a füveket, a fákat és az összes gyümölcsöket. A negyedik napon égitesteket alkotott: a Napot, a Holdat és a csillagokat. Az ötödik napon mindenféle halat és az összes fajta madarat. A hatodik napon az állatokat, és legvégül az embert. A hetedik napon pedig megpihent. „Az ember [...] mindennap alkothat.” Érdemes végiggondolni, hogy milyen érzés lenne, ha ezt a hetet a Teremtővel együtt tölthetnénk, ha végignézhetnénk a teremtést. Mennyiben változna meg az életünk egy ilyen különleges utazás után? Megtanulhatnánk belőle, hogy nincsen két egyforma nap. Minden nap egy új lehetőség. Az ember eszközök óriási tárháza felett kapott teljes hatalmat, az Örökkévalóhoz hasonlóan lett megteremtve. Mindennap alkothat. Rájönnénk, hogy mennyire tévesen szemléltük eddig a világot, amikor azt hittük, hogy a napok kínos, unalmas egymásutánban telnek. Nem igaz, hogy minden nap a túlélésről szól, a mókuserékről, amelyből nincs szabadulás. Mindennap tálcán kapjuk az újabb kihívásokat, teljesen személyre szabva. Nem kapunk olyan feladatot, amelyet ne tudnánk megoldani. Aztán a hetedik napon, szombaton, ugyan hat mondatban össze tudjuk foglalni, hogy mi történt, mégis úgy érezzük, mintha egy egész világot teremtettünk volna meg. Ennyi az a tevékenység, aktivitás és motiváció, amelyre mindnyájan képesek vagyunk, minden egyes héten. Ez az az erő, amellyel az Örökkévaló a Teremtéskor felruházott minket. Van egy olyan életfelfogás, miszerint az ember azért a célért küzd, hogy nyugodt életet biztosítson magának. Miután túl vagyunk az iskolaéveken, keresünk valami munkát, lesz jövedelmünk, ezzel megteremtjük az anyagi biztonságunkat. Ha ez a terv jól sikerül, akkor értékes, biztonságos, kényelmes házuk, autónk lesz, egyben a családi nyugalom is garantálva van. „Élj könnyedén” jelisére! A zsidó szemlélet másként látja a világot. Nem egy először emelkedő, majd stagnáló, nyugalmas görbét látunk, melynek a lapos része az, amire mindenki vágyik, hanem egy állandó, stabil, de fordulatossá növekedést. Azzal, hogy megszülettünk, kihagyhatatlan, egyedülálló fejlődési lehetőséget kaptunk, melynek minden percét ki kell használnunk. Igen, az iskolaévek után egymás után jönnek az újabb problémák: a társkeresés, a családalapítás, a gyereknevelés, az egészség, és így tovább. De ne essünk abba a hibába, hogy ezt a boldogságunk akadályának tekintjük. Ezek azok a küzdelmek, amelyekért élünk, ezekkel lettünk megajándékozva. Azért kapjuk ezeket, mert az Örökkévaló tudja, hogy képesek vagyunk arra, hogy megoldjuk, és azt akarja, hogy ezt mi is megértsük. „Nem volt olyan ember a történelmünkben, aki könnyű életet élt, és említésre érdemes nevet hagyott maga után.” (Theodore Roosevelt.) Szintén a történelem tanulsága, hogy az a szabadság és technika, amely a rendelkezésünkre áll, egyetlen előttünk élő generációnak sem volt a sajátja. Ha mi úgy döntünk, hogy „könnyedén” élünk, akkor az a sok ember, aki előttünk élt, feleslegesen élt, szenvedett, és halt meg ezekért az eszményekért. Ezért nincs igaza annak, aki úgy érvel, hogy „az én életem, azt csinálom vele, amit akarok”.

HIREK A VILAGBOL

<p>Joe Biden: A Hamasz szombaton indított támadása a zsidóság legvéresebb napja volt a soá óta. https://izraelinfo.com/2023/10/12/joe-biden-a-hamasz-szombaton-inditott-tamadasa-a-zsidóság-legveresebb-napja-volt-a-soa-ota/</p>
<p>41 év után először az El Al repül szombaton is repülni fog. https://ujkelet.live/2023/10/12/41-ev-utan-eloszor-az-el-al-repul-szombaton-is-repulni-fog/</p>
<p>Benjámín Netanjahu: a Hamász minden tagja halott ember. https://bzsh.hu/2023/10/12/benjamin-netanjahu-a-hamasz-minden-tagja-halott-ember/</p>
<p>„Köszönjük, Amerika, hogy Izrael mellett állsz ma, holnap és mindig" https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael/koszonjuk-amerika-hogy-izrael-mellett-allsz-ma-holnap-es-mindig</p>
<p>Sokszorosára emelkedett az antiszemita incidensek száma Nagy-Britanniában a Gázai övezetet uraló Hamász iszlamista terrorszervezet Izrael elleni támadása óta. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/sokszorosara-emelkedett-az-antiszemita-incidensek-szama-nagy-britanniaban</p>
<p>Egy izraeli katonatiszt, aki részt vett a Gáza határán lévő kibucokat megszálló terroristák likvidálásában, arról mesélt, milyen borzalmakat látott, valamint arról, miért nem tudott a hadsereg a megfelelő módon reagálni a támadásra. https://akibic.hu/2023/10/12/nem-a-telepuleseket-elfoglalni-jottek-hanem-hogy-lemeszaroljak-a-lakoikat/</p>
<p>Izrael felszólított egymillió gázai lakost arra, hogy 24 órán belül hagyja el az otthonát. https://24.hu/kulfold/2023/10/13/izrael-gaza-konfliktus-hamasz-percol-percre-elo-2023-oktober-13/</p>
<p>Példátlan összefogásba fordult a tehetetlen düh. https://infostart.hu/kulfold/2023/10/12/exkluziv-helyszini-beszamolo-izraelbol-peldatlan-osszefogasba-fordult-a-tehetetlen-duh</p>
<p>Budapesten szerveznek palesztinbarát tüntetést, fegyveres védelmet kapnak a zsidó intézmények. https://index.hu/kulfold/2023/10/12/izrael-palesztin-konfliktus-kormany-tuntetes-miniszterelnokseg-zsidóság-budapest-hamasz/</p>
<p>Haláltáborba hurcolták Európa védőszentjét. https://mult-kor.hu/halaltaborba-hurcoltak-europa-vedoszentjet-20231012</p>
<p>Nyilatkozott egy Hamász-vezér, azt mondta, Gáza lesz „az izraeli hadsereg temetője” https://444.hu/2023/10/12/nyilatkozott-egy-hamasz-vezer-es-azt-mondta-gaza-lesz-az-izraeli-hadsereg-temetoje</p>
<p>Egy magyar DJ is fellépett a megszárlásba torkolló izraeli fesztiválon. https://telex.hu/kulfold/2023/10/09/izrael-fesztival-meszarlas-magyar-dj-wegha-andras-fellepo-hamasz</p>
<p>"Láttam, hogy embereket gyilkolnak" - Horrorisztikus beszámolót adott egy magyar származású izraeli férfi, aki ott volt a vérfürdővé vált fesztiválon. https://www.atv.hu/belfold/20231012/lattam-hogy-embereket-gyilkolnak-horrorisztikus-beszamolot-adott-egy-magyar-szarmazasu-izraeli-ferfi-aki-ott-volt-a-verfurdove-valt-fesztivalon</p>
<p>Egységkormány alakul Izraelben. https://hvg.hu/vilag/20231011_Egysegkormany_Izrael_Ganc_Netanjahu_haboru</p>
<p>Emberséget emberségért – írta a döntésről az izraeli energia- és infrastrukturális miniszter. https://hvg.hu/vilag/20231012_Izrael_haboru_Gaza_blokad_tuszok</p>
<p>Netanjahu és a kormány mondjon le. https://izraelinfo.com/2023/10/12/kozvelemenykutatas-netanjahu-es-a-kormany-mondjon-le/</p>
<p>Az ISIS zászlóját találták a Hamász megszárlása után Szufában. https://ujkelet.live/2023/10/12/katonai-szovivo-az-isis-zaszlojat-talaltak-a-hamasz-meszarlasa-utan-szufaban/</p>
<p>Ferenc pápa a túsok azonnali szabadon bocsátására szólított fel. https://bzsh.hu/2023/10/11/ferenc-papa-a-tuszok-azonnali-szabadon-bocsatasara-szolitott-fel/</p>
<p>„Üldözd őket, és tüntesd el őket az ég alól!” https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/mazsihisz-hirek/uldozd-oket-es-tuntessd-el-oket-az-eg-alol</p>
<p>Tevékenységi tilalom alá helyezik a Hamász palesztin szélsőséges iszlamista szervezet Németországban az Izrael elleni támadás miatt. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/tevekenysegi-tilalom-ala-vonjak-a-hamaszt-nemetorszagban</p>
<p>Eddig sosem tapasztalt támadást hajtott végre a Hámász palesztin terrorszervezet Izrael ellen a Gázai övezetből. A több száz izraeli halálos áldozatot követelő akciót súlyosbítja, hogy több tucat izraelit túsul ejtve Gázába hurcoltak a terroristák. https://akibic.hu/2023/10/08/ez-nem-egy-ujabb-jom-kipuri-haboru-annal-sokkal-rosszabb/</p>
<p>Antiszemita incidensek Franciaországban. https://168.hu/kulfold/antiszemita-incidensek-franciaorszagban-268166</p>
<p>Izraeli háború: bezárnak az amszterdami zsidó iskolák, mert félnek a támadásoktól. https://www.vg.hu/kozelet/2023/10/izraeli-haboru-bezarnak-az-amsterdam-i-zsido-iskolak-mert-felnek-a-tamadasoktol</p>
<p>Yuval Noah Harari: Netanjahu koalíciója fanatikusok és szégyentelen opportunisták szövetsége volt. https://telex.hu/kulfold/2023/10/12/juval-noah-harari</p>

<p>Hamász-tisztviselő: legyőztük az izraeli hadsereget! https://infostart.hu/kulfold/2023/10/12/hamasz-tisztsegviselo-legyoztuk-az-izraeli-hadsereget</p>
<p>Rendkívüli bejelentést tett Szijjártó Péter az Izraelben rekedt magyarokkal kapcsolatban. https://www.atv.hu/belfold/20231012/rendkivuli-bejelentest-tett-szijjarto-peter-az-izraelben-rekedt-magyarokkal-kapcsolatban</p>
<p>Miért támogatja a világon annyi szélsőbaloldali a civileket és gyerekeket lemészárló iszlamista terroristákat? https://444.hu/2023/10/12/miert-tamogatja-a-vilagon-annyi-szelsobaloldali-a-civileket-es-gyerekeket-lemeszarlo-iszlamista-terroristakat</p>
<p>„A legfontosabb, hogy nyerjünk a háborúban, minden mást megoldunk. A régi életünkbe nem tudunk visszatérni” https://hvg.hu/360/20231012_izrael_katonai_szolgalat_onkentes_magyar_hamasz_palesztin_haboru</p>
<p>Olaf Scholz betiltat egy palesztin-párti csoportot, amelyik édességeket osztogatva ünnepelte a Hamász gyilkosságait. https://hvg.hu/vilag/20231012_Scholz_Hamasz_betiltas_Nemetszag</p>
<p>Az izraeli hadsereg szárazföldi műveletre készül, de még nincs politikai döntés. https://izraelinfo.com/2023/10/12/az-izraeli-hadsereg-szarazfoldi-muveletre-keszul-de-meg-nincs-politikai-dontes/</p>
<p>Izraelnek tulajdonított támadások a damaszkuszi és az aleppói reptér ellen. https://ujkelet.live/2023/10/12/izraelnek-tulajdonitott-tamadasok-a-damaszkuszi-es-az-aleppoi-repter-ellen/</p>
<p>Az IDF szerint a Hamász a határ menti közösségeket szándékozott meghódítani. https://bzsh.hu/2023/10/11/az-idf-szerint-a-hamasz-a-hatar-menti-kozossegeket-szandekozott-meghoditani/</p>
<p>Így fejezte ki szolidaritását Budapest a megtámadott Izraellel. https://akibic.hu/2023/10/09/az-izraeli-lobogot-idezo-kek-feher-vilagitast-kapott-a-lanchid-vasarnap-este/</p>
<p>“Az világosnak tűnik, hogy magyar honfitársaink azon részre, akik zsidónak tekintik magukat, vagy zsidónak is, vagy valamilyen módon és mértékben foglalkoztatja őket zsidó családtörténetük, döntő többségükben nem vallási értelemben tekintik magukat zsidókat, és sokak számára semmiképpen sem a vallási előírások tanulmányozása és betartása az, ami a zsidóságukhoz köti őket.” https://www.szombat.org/politika/a-donto-tobbseg-nem-vallasi-ertelemben-tekinti-magat-zsidonak</p>
<p>Senki sem élhet vissza Izrael jelen helyzetével. https://168.hu/kulfold/jens-stoltenberg-nato-izrael-kfor-268175</p>
<p>A bestiális Hamász-terrortámadás gyökerei. https://www.atv.hu/kulfold/20231012/a-bestialis-hamasz-terrortamadas-gyokerei</p>
<p>Százezer német állampolgárt kellene kimenekíteni Izraelből. https://168.hu/kulfold/izrael-nemet-allampolgar-kimenekites-268139</p>
<p>Gumicsónakkal, kályhacső-rakétaindítóval és krosszmotorral játszották ki a világ egyik legfejlettebb hadseregét. https://telex.hu/kulfold/2023/10/11/hamasz-terrortamadas-attores-fegyver</p>
<p>Betiltja a palesztinpárti tüntetéseket Franciaország. https://magyarnarancs.hu/kulpol/betiltja-a-palesztinparti-tunteteseket-franciaorszag-262553</p>